

FABUŁA (52) *sb f*

-ł- (50), -l- (2)

Oba a jasne (w tym w pierwszym 5 r. błędne znakowanie).

sg *N* fabuła (13). ◇ *G* fabuły (2). ◇ *A* fabułę (4). ◇ *I* fabułą (5). ◇ *pl N* fabuły (10). ◇ *G* fabuł (9).
◇ *A* fabuły (3). ◇ *I* fabułami (5). ◇ *L* fabułach (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w.

1. *Bajka fantastyczna, opowiadanie zmyślane, czasem prawdziwe, przypowieść alegoryczna, anegdota; plotka; apologus, fabula Calep [fabula – baśń Murm, Mymer¹ 10; – powieść, baśń, lubo prawdziwy lubo nieprawdziwy wymysł; wymysł, łgarstwo Mącz 113a; bajka, powieść zmyślona o czym, baśń – fabula, fabella; rozmowa – fabula Cn] (46) : SeklKat A3v; Albo y Wergiliusz gdy wiedzye s przełaię/ Ony dziwne fábuły co ic bába báie. RejWiz 6v; RejAp 82; Y fábułyćby máło wádzily/ wiedzieć o fwiecie/ o morzu/ iákie niebéłpieczeńftwá fie tám vkázuia/ iákie tám fá fkáły/ y zawroty RejZwierc 14; Abowiem pátrż Poetowie gdy fábuły fwoie píszą/ iáko oni infze píáli á infze rozumieli. Bo oni rzkomo píáli o Lwiech/ o Smoczach/ o Bázyliſzkoch [...]/ áno fie to rozumiało o onych frogich kroloch á mocarzoch fwiátá tego RejZwierc 84v; A nie czytay fobie pífmá fwiętego iáko fábuł tylko dla roſkoſzy á dla krotofile fwoiey RejZwierc 206, 14v marg, 39v, 112v [2 r.], 198v, 199, 200, Bbb; Zá plotki to ftoi v nas Co ty Mária powiaáaſz. O páńłkim dźiś zmartwychwftániu. [...] Idźćiefz z tymi fábułami Mieyćie fobie pokoy z námi. MWilkHist I3; Plato Philozoph pod fabułą opátrżność Boż(ą) wyliczáiać łczyrą prawdę píſze GórnRozm M4v, M4v, N [5 r.], N3 [2 r.]; Apoiogus – Baika, fabuła. Calep 82a; Fabula – Fabuła, baika, mowa zmisłona, wimiſł Calep 402b; LatHar +5v.*

fabuła o kim, o czym (3): Fábułá o chłopye z doktorem. RejWiz 61 marg, Cc5v; fábułá Deukálionis o potopie. BielKron 273.

W połączeniach szeregowych (2): Naenia [...] Nieforemne powieſćy /bayki/ fábuły. Alias Epicedion, sive Monodia Mącz 240c; Bucerus tákże y Kálwinus/ o wybáwieniu Oycow ś. z odtchłáni piekielney nie nie trzymáia/ powiaáiać iż to fá bábie bayki/ nocne fny/ Aezopowe fábuły ReszPrz 84.

W charakterystycznych połączeniach: fabuła chytra, dziwna (2), obraźliwa, prosta, wymyślna, zawikłana.

Wyrażenia: [»bez głowy i bez nog fabuła«: Ná koniec [...] powiaáia; Ian oſmy był ſproſną niewiałtą y nierządnicą. (–) Częłtá to v Ewángelikow; ále bez głowy y bez nog Fábułá. JungaRozwiqz 34.]

»fabuły Ezopowe« [szyk 1 : 1] (2): y iuż by ia [ewanieliją] wplotki y fabuły Ezopowe/ by nie koſćioł ſwięty Rzymłki/ [heretycy] obroćili. SkarŻyw A4; ReszPrz 84.

»poeckie (a. poetowskie), poetow fabuły« [szyk 4 : 3] (6 : 1): Elucidarius Poëticus, Xiáſzki które wykłádaýą Poetowskie fábuły, Mącz 201b; Minos [...] wedle fábuł Poeckich ſędzia piekielny. Mącz 223a, 179d, 440c; Niechże go [dziecięcia] z młodu nie bawia [...] owemi záwikłánemi Poeckimi fábułami. RejZwierc 12, 199v; Fábuły Poetow dla czego GórnRozm N marg.

Szeregi: »fabuły albo bajki« (1): Epimythium [...] Wykład fabuł álbo Bayek/ co fie przes którą rozumie. Mącz 106d.

»fabuła a(l)bo przypowieść« (2): A iż sie ty dziwne sprawy [...] Ianowi świętemu pod zakrytościami iakiemiś a pod figurami rozlicznymi okazywały/ y zdało sie ludziom prostym/ iakoby to iakie fabuły albo iakie przypowieści były. *RejAp* 3; *RejPos* 340v.

»nie fabuła ale nauka« (1): A tu patrzay iż to nie fabuła ale wielka nauka każdemu wiernemu ku itałości iego *RejZwierc* 202.

»plotki i fabuły« (1): *SkarŻyw* A4v cf »fabuły Ezopowe«.

Przen: Rzecz mało znacząca, tyle warta co zmyślona bajka albo złudny sen (2) : A dziś choć nam przypada rozszerzenie granic/ Wszytko to nam fabuła/ wsztytko to nam za nic. *RejZwierc* 246v.

Zwrot: »być za fabułę« (1): Ale v Sikofántow światá tego/ [...] pewnie to [słowa Chrystusa] v nich będzie y ieft za fabułę a za ten *RejAp* 191.

Szereg: »fabuła a sen« (1): *RejAp* 191 cf »być za fabułę«.

2. Przedmiot obmowy; pośmiewisko [*iam nos fabulae sumus – staliśmy się gadką ludzką, to jest, wszyscy o nas mówią, albo każdy nami usta wymywa* *Mącz* 113a] (5) :

Fraza: »jest fabuła [komu z kogo]« (1): Więczy mi zał pana mego/ [...] Iuż ieft ludzom z tey przyczyny [że pani wylatuje]/ prawie z niego fabuła Bo tak bywa pośpolicie/ [...] gdzie pani wylatuje/ wsztytci o tym śpiewaią. *RejJóz* C5.

Zwroty: »dać, zostawić na fabułę« (1 : 1): obiecał [Bóg] dać mieysca takie na pośmiech a na fabułę obcym narodom *RejPos* 350; potomstwo twoie dam a zoftawię na fabułę a na podziwienie wsztytkim na potym narodom *RejPos* 350v.

»stać się fabułą« (2): *RejPos* 349v; stániefz sie błaznem pośpolitym [...] stániefz sie oną fabułą czo powiadaia/ iż itary łzalony dwa kroć łzalony. *RejZwierc* 127.

Szereg: »fabuła a podziwienie« (1): *RejPos* 350v cf »dać na fabułę«.

»pośmiech a fabuła« (1): *RejPos* 350 cf »dać na fabułę«.

»przypowieść a fabuła« (1): [kościół] sie obroci w baśń a w przypowieść wsztytkim narodom [...] iż y ty kościoły iego [Boga] y ten lud iego/ wedle obietnic iego/ sfthał sie przypowieścią a fabułą v niewiernikow iego [*in parabolam et in exemplum Vulg; in parabolam et dicterium PolAnt* 2.Par 7/20] *RejPos* 349v.

3. Sztuka grana w teatrze (1) :

Szereg: »fabuła albo komedia« (1): Palliatae fabulae, Fabuły albo komedie które obczyayem Greckim w płałzczach długich śprawowano. *Mącz* 273d.

Synonimy: 1. bajka, baśń, gadka, łgarstwo, plotka, powieść, przypowieść; 2. obmowisko, pośmiech, pośmiewisko; 3. komedia.